

Elämä

Vuosi sitten Riikka Haikola kävelytti koiranpentua turkulaisella metsäpolulla.

Beagle veti eteenpäin. Se oli hyvä, sillä Haikolalla, 29, ei ollut enää töitä.

Työantaja oli väläytellyt vakituisen työpaikan mahdollisuutta. Haikola oli luottanut saavansa työn ja uskalsi vihdoinkin hankkia koiran avomiehensä kanssa.

Hän oli työskennellyt kymmentuntisia päiviä, tehnyt pitkiä työmatkoja ja tsempannut, vaikka ei olisi aina jaksanut. Silti Haikolalle ei lopulta tarjottu edes kesätöitä.

Jo määrääkaiseen työsuhteeseen pääseminen oli vienyt aikaa. Kun Haikola valmistui mediatekniikan insinööriksi, hän etsi töitä kolme vuotta. Hän uskoo lähettäneensä kolmatta sataa työhakemusta.

Haikola pääsi työhaastatteluihin harvakseltaan, vaikka hänellä oli insinöörin koulutuksen lisäksi tekstiilialan artesaanin tutkinto.

”Töiden jatkuva hakeminen oli nujertavaa. Olin enemmän yllättyneenä silloin, kun pääsin haastatteluun, kuin silloin, kun en tullut valituksi.”

Tällaiseksi Haikola ei kolmekymppisyyttä kuvitellut. Nuorempana hän uskoi, että eläisi tässä iässä elämää, jossa hänellä olisi kenties jo perhettä, vakituinen työ ja omistusasunto.

”Olin puoli vuotta kotona koiran kanssa.”

ELÄMÄSTÄ on tullut ahdas koppi, jonka ainoa ikkuna sijaitsee katossa.

Näillä sanoilla muuan kolmekymppinen opiskelija kuvaili ikäänsä psykologi **Marjo Tossavaiselle**.

Maailma oli näyttänyt parikymppisenä isoilta ikkunoilta, jotka avasivat näkymiä joka suuntaan. Kaikki mahdollisuudet ja unelmat odottivat tulevaisuudessa.

Nyt opiskelija tunsi kurotteliansa ainoaa katossa sijaitsevaa ikkunaa kohti.

Aikaa ei ollut kolmekymppisenä enää rajattomasti. Halusiko hän perheen? Mitä hän toivoi töiltä ja opinnoilta? Ikkunasta hän näkisi, mitä vielä voisi saavuttaa.

Kolmekymppiset ovat tuttu näky Tossavaisen YTHS:n vastaanotolla. He ovat huolissaan siitä, ehtivätkö tehdä itselleen tärkeitä ratkaisuja ja saavuttaa haaveitaan. He puntaroivat muun muassa, voivatko varmasti luottaa siihen, että valinta elää yksin tai nykyisessä parisuhteessa tuntuu oikealta myös vuosien kuluttua.

Vakiintumiseen liittyvien kysymysten rinnalle on noussut myös uudenlaisia haasteita.

”Vastaanotolle hakeutuvien kolmekymppisten puheet ovat muuttuneet jonkin verran kymmenessä vuodessa. He huolehtivat aiempaa enemmän siitä, ovatko he kolmekymppisinä liian vanhoja ensimmäiseen oman alansa työpaikkaan. Kol-

Tessu-koiran kanssa touhuaminen auttoi Riikka Haikolaa kestämään työttömyyden.

”Kolmekymppiset pelkäävät, että nuoremmat menevät ohi.”

mekymppiset pelkäävät, että nuoremmat menevät ohi, kun oman alan kesätöidenkin löytäminen on niin hankalaa.”

Osaa unelmista on entistä hankalampi tavoittaa.

”Ideaali perheestä, työstä ja omistusasunnosta saattaa periytyä vanhempien sukupolvelta, mutta tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa niihin ei pääse kiinni yhtä helposti” kertoo Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen erikoistutkija **Tiina Ristikari**.

”Tällä ikäryhmällä on erityisen hankalaa kiinnittyä työelämään. Massatyöttömyyden aikana kaikille ei ole tarjolla töitä.”

Ei siis ihme, jos kolmekymppiset tuntevat olevansa hukassa.

Lapsuuden olosuhteet vaikuttavat paljon kolmekymppisten nykyhetkeen, selviää Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksesta. Se piirtää tarkan kuvan suomalaisten kolmekymppisten maailmasta. Tutkimukseen on kirjattu kaikkien vuonna 1987 syntyneiden henkilöiden perhe- ja koulutustaustat.

Trendi on kääntynyt aiemmassa siihen suuntaan, että perheen varallisuus ja lapsuuden lähtökohdat vaikuttavat entistä enemmän menestykseen koulu- ja työelämässä.

Kolmannes kolmekymppisistä on hakenut apua mielenterveyden ongelmiin. Koulutus suojaa jonkin verran mielenterveyson-

gelmilta, vaikka se ei takaakaan vakituista työpaikkaa. Mielenterveysongelmista kärsii lähes 60 prosenttia vain peruskoulun käyneistä. Tälle ryhmälle kasaantuu lisäksi suurin syrjäytymisriski.

TORSTAI-LIITE pyysi kolmekymppisiä lukijoita kertomaan, asettavatko yhteiskunta, lähipiiri tai kolmekymppinen itse itselleen paineita ja mitkä asiat huolestuttavat heitä tässä iässä.

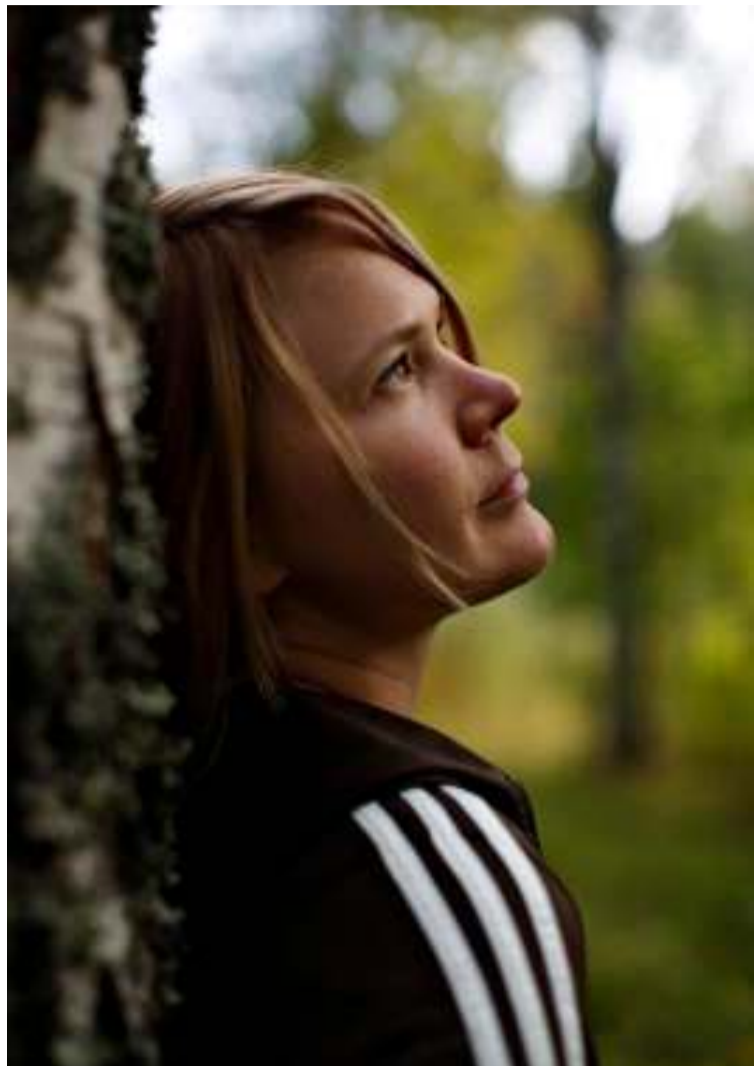
Vastaajat jakautuvat karkeasti kahteen ryhmään: heihin, jotka toivovat saavuttavansa perinteisen ”unelmapaketin” eli perheen ja vakituisen työn, ja heihin, jotka etsivät tapaa elää erilaista, omannäköistään elämää.

Elämä

VESA-MATTI VÄÄRÄ

PETTERI KIVIMÄKI

Saara Räsästä ei pelota tehdä erilaisia ratkaisuja kuin muut ikäisensä.

Haave pysyvyydestä nousi esiin monessa vastauksessa. Moni kertoi joko perheen, vakituisen työn tai omistusasunnon kaipuusta.

Osa vastaajista kamppailee tai on kamppailut mielenterveysongelmien kanssa.

Viesteissä toistui myös joukko yksityisempiä tunteita ja ongelmia.

Lukijat kertoivat yksinäisyydestä, tyytymättömyydestä ja keskeneräisyyden tunteistaan.

”Kun äiti oli minun ikäiseni, hänellä oli kaksi lasta. Koska minulla ei ole lapsia, voin tehdä erilaisia juttuja. Ongelma on vain se, että tällaisen elämäntapaan ei ole mitään mallia, ja sen

takia se tuntuu pelottavalta”, 33-vuotias nainen kuvaili.

”Minulla oli kolmekymppien kriisi jo noin 26-vuotiaana, kun pohdin Anssi Kelan 1972 -biisin tunnelmissa, että eihän minusta mitään tullut. Nykyään en ole niin masentunut, mutta haluaisin elää sosiaalisempaa elämää. Ikätoverini ovat kuitenkin hautautuneet joko pikkulapsiperhelämäänsä tai sinkut töihin ja omiin harrastuksiinsa”, 35-vuotias nainen kertoi.

Naisvastaajilla oli usein huoli siitä, että kolmekymppisellä pitäisi olla jo perhe ja lapsia.

Suomalaisten ensisynnyttäjien keski-ikä on 28–29 vuotta. Toisaalta Väestöliiton 2015 teettä-

män perhebarometrin mukaan noin neljännes kolmekymppisistä ei halua lapsia ollenkaan.

SAARA Räsästä, 29, nauratti. Työkaveri oli juuri kysynyt häneltä, onko hänellä lapsia.

”Lapsia? Minulla?”, Räsänen ihmetteli. Hänhän oli keräämässä reissukassaa kesätarjoilijana, jotta voisi taas lähteä pitkälle ulkomaanmatkalle syksyllä. Matkan määränpääkään ei ollut vielä tiedossa.

Räsänen oli elänyt jo pari vuotta ilman vakituista asuntoa, joogannut Intiassa ja kiertänyt maailmaa britannialaisen miesystävänsä kanssa. Nyt hän asui Etelä-Savossa työnantajansa jär-

jestämässä kesämajoituksessa.

Työkaverin kysymys ei ollut kuitenkaan ihan hassu. Räsänen havahtui; hän oli tosiaan iässä, jossa monilla oli jo lapsia. Räsänen ystäväpiirissäänkin puhuttiin asuntolainoista, häistä, babyshowerista ja aikuiskoulutuksesta. Yhteisistä tapaamisista sovittaessa piti nykyään kaivaa kalenterit esiin.

Hän kertoo, ettei itsekään suhtaudu elämään enää yhtä huolehtomasti kuin ennen. Aiemmin hän lähti reissuun ja ajatteli enemmän elävänsä hetkessä.

”Mietin nykyään ennen reissuun lähtöä, miten olla mukana siskon lasten elämässä. Yhteydenpito ystäviin on helppoa netin kautta. Lasten kanssa haluaisin taas olla konkreettisesti läsnä.”

Kukaan ei kuitenkaan ole kyseenalaistanut Räsänen matkasuunnitelmia tai kysynyt, onko reissuun lähteminen viisasta. Ei perhe eivätkä nekään ystävät, jotka puhuvat omistusasunnoista ja perheen perustamisesta.

Räsänen kertoo olevansa tyytyväinen elämäänsä. Kolmekymppisyys ja sen valinnat tuntuvat hänestä myönteisiltä asioilta, vaikka hän tiedostaakin tekevänsä osittain erilaisia ratkaisuja kuin muut.

”Kannattaa aina kysyä, haluaako todella ostaa jonkun elämäntavan, kuka sitä sitten kaupitteleekin. Tuleeko siitä onnelliseksi? Jos tulee, sitä kannattaa tavoitella.”

Myös Riikka Haikolalle kuuluu nyt hyvää. Koira, liikunta ja läheisten kanssa puhuminen olivat tärkeimpiä tapoja selviytyä työttömyydestä.

Sinnikäs töiden hakeminen palkittiin alkuvuodesta, kun hän sai vakituisen työpaikan kodinhoitajana.

Samoihin aikoihin hän osti asunnon Raisiosta.

Haikola viihtyy työssään, vaikka se ei olekaan koulutusta vastaavaa.

”Töiden löytämisen vaikeus on ollut yksittäinen suuri epäonnistumiseni.”

KOLMEKYMPPISYYS ei ole länsimaissa ainoastaan vaikeampaa kuin aiemmillä sukupolvilla. Epävarman tulevaisuuden rinnalla kulkee myös aiempaa suurempi vapaus tehdä yksilöllisiä valintoja.

Parissakymmenessä vuodessa voimistunut individualismin trendi viestii, että jokainen voi määrittellä oman tulevaisuutensa suunnan ja tehdä elämästään juuri sellaisen kuin haluaa, sanoo erikoistutkija Tiina Ristikari THL:sta.

Valinnanvapaus voi ahdistaa, mutta siitä on hyötyäkin.

”Kolmekymppisillä näkyy tällä hetkellä enemmän erilaisia elämänpolkuja kuin aikaisemmin. Ymmärretään, ettei ole yhtä mahdollista tapaa tulla onnelliseksi.”

YTHS:n psykologi Marjo Tossavainen on hyvillään siitä, että kolmekymppisyyden roolit ovat monipuolistuneet. Hän lähettää terveisiä niille, jotka tuskailevat erilaisten elämäntilanteiden keskellä.

”Voi olla, että teit parikymppisenä huonoja valintoja, mutta niitä ei tarvitse jäädä suremaan liikaa. Tarina tästä hetkestä eteenpäin on vielä kirjoittamatta.”